

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/31/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων»

[COM(2016) 765 final — 2016/0381 (COD)]

(2017/C 246/08)

Εισηγήτρια: η κ. **Baiba MILTOVIČA**

Συνεισηγήτρια: η κ. **Isabel CAÑO AGUILAR**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 12.12.2016 Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 21.12.2016
Νομική βάση	Άρθρο 194 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	11.04.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	26.04.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	525
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	157/0/1

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η προτεινόμενη οδηγία διασαφηνίζει και επεκτείνει προηγούμενη νομοθετική πράξη για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. Η αποτελεσματικότητά της θα κριθεί από το κατά πόσο θα συμβάλει στους κύριους στόχους της Ενεργειακής Ένωσης· επειδή, όμως, επικεντρώνεται στο δομημένο περιβάλλον, η συμβολή της κρίνεται ουσιαστική στην επίτευξη των κοινωνικών και οικονομικών στόχων (ιδίως, στη μείωση της ενεργειακής ένδειας, στη διατήρηση της οικονομικής προστιθέμενης αξίας και στην προοπτική μείωσης του ενεργειακού κόστους).

1.2. Η ΕΟΚΕ δίνει προτεραιότητα στην ανάγκη να περιέχει η οδηγία πιο συγκεκριμένες προτάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ενεργειακής ένδειας. Σε αυτό πρέπει να περιλαμβάνονται σαφέστερες συμβουλές σχετικά με το απαιτούμενο περιεχόμενο των εθνικών ορισμών ενεργειακής ένδειας, ορισμός βάσης του οποίου να αξιολογείται η πληρότητα των προσεγγίσεων των εθνικών σχεδίων, παροχή συμβουλών και συντονισμός των μέτρων μέσω μιας ανεξάρτητης «μονοαπευθυντικής θυρίδας» ή οργανισμού που να προσανατολίζεται στους καταναλωτές.

1.3. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο των εθνικών σχεδίων τους, θα πρέπει να επιδιώξουν να εκπληρώσουν τους πιο φιλόδοξους στόχους που περιγράφονται στην εναλλακτική επιλογή πολιτικής III (σύμφωνα με τη συνοδευτική αξιολόγηση αντίκτυπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), παραμένοντας ταυτόχρονα στο πλαίσιο της νομοθετικής προσέγγισης που παρέχει η επιλογή πολιτικής II –με βάση τις αναθεωρήσεις που περιλαμβάνει η πρόταση οδηγίας. Τούτο είναι απαραίτητο για να διαμορφωθεί μια μακροπρόθεσμη πορεία που θα μπορεί να επιτύχει τους φιλόδοξους στόχους της συμφωνίας του Παρισιού.

1.4. Συνιστάται οι εθνικές στρατηγικές ανακαίνισης κτιρίων να στηρίζονται από την προτεινόμενη οδηγία μέσω της απαίτησης όσον αφορά την υποβολή ειδικών τομεακών στόχων και μεθοδολογίας αναφοράς για τη μέτρηση των βελτιώσεων. Επίσης, θα πρέπει να ορίζονται μέσω αυστηρών κατευθυντηρίων γραμμών ελάχιστα επίπεδα ενεργειακής απόδοσης στην ανακαίνιση δημόσιων και εμπορικών κτιρίων.

1.5. Στην οδηγία δεν αξιοποιήθηκε η ευκαιρία να ενθαρρυνθούν τα οικολογικά ενυπόθηκα δάνεια, τα προγράμματα τηλεθέρμανσης με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τα μέτρα για την αποθήκευση ενέργειας για κατοικίες και για εμπορικούς σκοπούς, η βελτίωση των συστημάτων κατάρτισης για τους εγκαταστάτες και ανακαινιστές και άλλα τεχνικά, οικονομικά και φορολογικά μέτρα που θα στηρίξουν τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. Μολονότι τέτοια μέτρα υποστηρίζονται από άλλα μέσα, η χαμηλής έντασης προσέγγιση που ακολουθείται στην εν λόγω οδηγία είναι αιτιολογημένη μόνον εάν ενθαρρύνεται η ευελιξία και η ανάληψη φιλόδοξης δράσης. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να παρακολουθεί την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα της οδηγίας εκ του σύνεγγυς και να είναι έτοιμη να δράσει άμεσα όσον αφορά τη χρήση του μηχανισμού αναβάθμισης και αναθεώρησης στο πλαίσιο του προτεινόμενου κανονισμού για τη διακυβέρνηση.

1.6. Πρέπει να ληφθούν πρόσθετα μέτρα προκειμένου να ενθαρρυνθεί η συγκρισιμότητα των μεθόδων υπολογισμού όσον αφορά τα πιστοποιητικά ενεργειακής απόδοσης (ΠΕΑ) στα διάφορα κράτη μέλη, γεγονός που με τη σειρά του θα επιτρέψει τη σύγκριση των εν λόγω πιστοποιητικών.

1.7. Πρέπει να προταθούν πρόσθετοι τρόποι για την παροχή κινήτρων σε ιδιώτες και μη δημοτικούς ιδιοκτήτες εργατικών κατοικιών να επενδύουν στην ανακαίνιση παλαιότερων κτιρίων.

1.8. Η μη ειδική πρόταση για ένα «δείκτη ευφύιας» θα πρέπει να περιλαμβάνει την ικανότητα των ενοίκων ενός κτιρίου, όχι μόνο να αξιολογούν την ενεργειακή απόδοση, αλλά και να ελέγχουν και να διευκολύνουν τη δική τους παραγωγή και κατανάλωση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, καθώς και να μειώνουν τους λογαριασμούς ενέργειας.

1.9. Η ΕΟΚΕ, ειδικότερα, ζητεί να αναγνωριστεί η ικανότητα των τοπικών αρχών να προάγουν και να συντονίζουν τα προγράμματα ενεργειακής απόδοσης και τονίζει το αυξανόμενο δυναμικό του συμφώνου των Δημάρχων ως προς αυτό.

1.10. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να ενθαρρυνθεί η κατασκευή και ανακαίνιση κτιρίων, ένας τομέας όπου οι ΜΜΕ παρέχουν το 83 % των συνολικών θέσεων εργασίας (ΟΟΣΑ: Μικρές επιχειρήσεις, δημιουργία θέσεων εργασίας και ανάπτυξη).

1.11. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, χωρίς καινοτομία, είναι αδύνατη η αύξηση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. Η ΕΕ χάνει την ηγετική θέση στις σχετικές τεχνολογίες χαμηλής εκπομπής διοξειδίου του άνθρακα και αντιπροσωπεύει σήμερα ποσοστό μικρότερο του 15 % των θέσεων εργασίας στον συγκεκριμένο τομέα. Πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια στην εκπαίδευση για την προσαρμογή των απαιτούμενων δεξιοτήτων σε αυτούς τους εξαιρετικά ειδικευμένους τομείς.

1.12. Η πρωτοβουλία «Έξυπνη χρηματοδότηση για έξυπνα κτίρια» —και το πεδίο εφαρμογής της σε σχέση με τις επιδιώξεις του σχεδίου Juncker— αποτελεί θετικό βήμα που επικροτείται από την ΕΟΚΕ.

2. Εισαγωγή

2.1. Η υπό εξέταση οδηγία αποτελεί μέρος της δέσμης μέτρων «Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους», η οποία έχει σχεδιαστεί για να προσδώσει περιεχόμενο στην Ενεργειακή Ένωση και να αυξήσει την ευαισθητοποίηση και την κατανόηση ότι η μετάβαση προς την καθαρή ενέργεια είναι ο αναπτυξιακός τομέας του μέλλοντος. Η κατανάλωση ενέργειας από τα κτίρια αντιπροσωπεύει το 40 % του συνόλου στην ΕΕ. Σημαντική πρόοδος εξακολουθεί να σημειώνεται όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση κτιρίων, τόσο στις νέες κατασκευές όσο και στις ανακαινίσεις. Η εξέλιξη αυτή έχει ευνοηθεί εν μέρει από δεκαπέντε έτη νομοθετικών παρεμβάσεων σε επίπεδο ΕΕ: Ωστόσο, παραμένουν σημαντικές ευκαιρίες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και την επίτευξη και άλλων θετικών κοινωνικών αποτελεσμάτων.

2.2. Παρά τις προόδους της τεχνολογίας, τα σχετικά υποστηρικτικά στοιχεία και τη χρήση διαθέσιμης δημόσιας χρηματοδότησης μέσω χρηματοδοτικών μέσων, δεν υπήρξε σημαντική αύξηση στα ποσοστά βελτίωσης του κτιριακού αποθέματος, καθότι το 75 % των κτιρίων στην ΕΕ παραμένουν χαμηλής ενεργειακής απόδοσης.

2.3. Οι κλιματικές επιπτώσεις σε παγκόσμια κλίμακα και η προσπάθεια ενοποίησης της ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής κατέστησαν την ανάγκη ακόμη πιο επείγουσα, όμως μερικά θεμελιώδη και πολύπλοκα ζητήματα παραμένουν άλυτα, ενώ θα μπορούσε να αναμένεται περαιτέρω πρόοδος. Χωρίς τέτοιου είδους δράση, οι στόχοι για το κλίμα και την ενέργεια του 2030 και 2050 θα είναι πολύ δύσκολο να επιτευχθούν. Τα κτίρια έχουν περιθώρια μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας κατά 5 % έως 6 % και ελάττωσης των εκπομπών CO₂ κατά περίπου 5 %. Ωστόσο, με μόλις το 0,4 % -1,2 % του κτιριακού αποθέματος να ανακαινίζεται ή να βελτιώνεται σε ετήσια βάση, είναι σαφές ότι οι διαδικασίες χρειάζονται επιτάχυνση.

2.4. Η υπό εξέταση οδηγία τροποποιεί την προηγούμενη οδηγία του 2010 για το ίδιο θέμα, με την τελευταία να αποτελεί αναδιατύπωση της οδηγίας του 2002. Η αναδιατύπωση το 2010 τροποποίησε σημαντικά το κείμενο του 2002. Ειδικότερα, σε αυτήν αναγνωρίστηκε ο ολοένα και πιο σημαντικός ρόλος της ενεργειακής απόδοσης στο δομημένο περιβάλλον καθώς και τη συμβολή της στην επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων. Ακόμη, ελήφθη υπόψη η πρόοδος των τεχνικών γνώσεων, επήλθαν προσαρμογές με βάση την οκταετή πρακτική εμπειρία και τονίστηκε η ζωτική ανάγκη να ρυθμιστεί και να βελτιωθεί η προσέγγιση των θεμάτων αυτών από τα κράτη μέλη.

2.5. Η πρόταση αναθεώρησης, αν και σημαντικά βραχύτερη από την προηγούμενη οδηγία, υιοθετεί την ίδια προσέγγιση. Ειδικότερα, προβλέπει την ενσωμάτωση μακροπρόθεσμων στρατηγικών ανακαίνισης των κτιρίων και τη χρήση έξυπνης τεχνολογίας στα κτίρια και παράλληλα εκσυγχρονίζει τους υφιστάμενους κανόνες. Αποτελεί συνέχεια εκτενούς αξιολόγησης της οδηγίας του 2010 και λεπτομερούς εκτίμησης του αντικτύπου πιθανών περαιτέρω μέτρων. Η επιλογή υψηλού αντικτύπου, δηλαδή η επιλογή πολιτικής III, απορρίφθηκε κυρίως για λόγους βραχυπρόθεσμου κόστους, δευτερογενών επιπτώσεων και πολιτικού ρεαλισμού και προτιμήθηκε ένα χαμηλότερο επίπεδο δυνητικών επιτευγμάτων, δηλαδή η επιλογή πολιτικής II.

2.6. Ωστόσο, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη επιδιώκουν φιλόδοξες βελτιώσεις. Ο κλάδος παρέχει 18 εκατομμύρια άμεσες θέσεις εργασίας και συμβάλλει στο 9 % περίπου του ΑΕγχΠ της ΕΕ. Το μείζον πρόβλημα είναι να βρεθεί ισορροπία μεταξύ του οικονομικά προσιτού χαρακτήρα και ζήτησης των αγορών ακινήτων (κατοικία και εμπορική στέγη) με τους κοινωνικούς και κλιματικούς στόχους.

3. Σύνοψη της πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

3.1. Η οδηγία αποτελείται από σειρά τροποποιήσεων οι οποίες ενισχύουν τις ισχύουσες διατάξεις της οδηγίας 2010/31/ΕΕ και απλουστεύουν ορισμένες πτυχές. Τα κύρια σημεία είναι τα εξής:

- Ο ορισμός των «τεχνικών συστημάτων κτιρίων» επεκτείνεται ώστε να συμπεριλάβει τις πτυχές της τεχνολογίας των έξυπνων κτιρίων και πρόβλεψη για την ηλεκτρική κινητικότητα.
- Η διάταξη της οδηγίας του 2012 για την ενεργειακή απόδοση σχετικά με τις μακροπρόθεσμες εθνικές στρατηγικές ανακαίνισης μεταφέρεται στην εν λόγω οδηγία.
- Τα κράτη μέλη οφείλουν να καθορίσουν χάρτη πορείας με σαφή ορόσημα και μέτρα για την επίτευξη του μακροπρόθεσμου στόχου του 2050 για απαλλαγή του οικείου εθνικού κτιριακού αποθέματος από ανθρακούχες εκπομπές, με ειδικά ορόσημα για το 2030. Αυτή η παράμετρος θα συμβάλει επίσης στην ανακούφιση της ενεργειακής ένδειας.
- Ενθαρρύνονται οι επενδύσεις με προβλέψεις για τα συγκεντρωτικά έργα χαμηλού επενδυτικού κινδύνου των κρατών μελών, με τη δυνατότητα δημόσιας χρηματοδότησης για τη μόχλευση ιδιωτικής χρηματοδότησης και με την εξεύρεση λύσης για τους προβληματικούς τομείς που δεν καλύπτονται από την αγορά.
- Τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν απαιτήσεις έτσι ώστε τα μη οικιστικά κτίρια είναι εξοπλισμένα με συστήματα αυτοματισμού και ελέγχου κτιρίων.
- Τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν απαιτήσεις έτσι ώστε τα κτίρια κατοικιών με κεντρικά τεχνικά συστήματα κτιρίου να είναι εξοπλισμένα με συνεχή ηλεκτρονική παρακολούθηση και με αποτελεσματικές λειτουργίες ελέγχου για λόγους βέλτιστης παραγωγής, διανομής και χρήσης ενέργειας.
- Τα κράτη μέλη καθορίζουν τα αναγκαία μέτρα για την καθιέρωση τακτικής επιθεώρησης των προσβάσιμων τμημάτων των κλιματιστικών συστημάτων στα μη οικιστικά κτίρια και στα οικιστικά κτίρια που διαθέτουν κεντρικά τεχνικά συστήματα κτιρίου.
- Πρόβλεψη ώστε τα κράτη μέλη να παρέχουν στους ιδιοκτήτες ή τους ενοικιαστές των κτιρίων πληροφορίες σχετικά με τα πιστοποιητικά ενεργειακής απόδοσης, τον σκοπό και τους στόχους τους και τους οικονομικά συμφέροντες τρόπους για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων.
- Προβλέπονται διατάξεις που διασφαλίζουν ότι η εγκατάσταση σημείων επαναφόρτισης (ή καλωδιακής υποδομής) για τα ηλεκτρικά οχήματα θα είναι υποχρεωτική για ένα μεγάλο μέρος των νέων κτιρίων και για μέρος των κτιρίων υπό ανακαίνιση.

- Οι αλλαγές στα τεχνικά συστήματα κτιρίου θα καταγράφονται, θα αξιολογούνται και θα διατίθενται στο κοινό.
- Προτείνεται η ανάπτυξη «δείκτη ευφύιας» προς συμπλήρωση των υφιστάμενων πληροφοριών για την απόδοση του κτιρίου.
- Καθιερώνεται συγκεκριμένη σύνδεση μεταξύ των διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέτρων για την ανακαίνιση κτιρίων και του βαθμού ενεργειακής απόδοσης που επιτυγχάνεται.

4. Γενικές και ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη συνεχιζόμενη έμφαση που δίνεται στην ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, ανησυχεί όμως ιδιαίτερα για το γεγονός ότι δεν αντιμετωπίζεται επαρκώς η ενεργειακή ένδεια, την οποία έχει επισημάνει η ΕΟΚΕ σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις ⁽¹⁾ της και η οποία αναγνωρίζεται ευρέως ως μείζον κοινωνικό ζήτημα.

4.2. Απαιτείται ευρύτερη και πιο φιλόδοξη προσέγγιση. Οι υφιστάμενοι στόχοι της ΕΕ όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών και την ενεργειακή απόδοση και η θέση σε ισχύ της φιλόδοξης συμφωνίας του Παρισιού τον Οκτώβριο του 2016 απαιτούν εντονότερη δράση, ιδίως διότι το ιστορικό ανεπαρκούς συμμόρφωσης με προηγούμενες προτάσεις καταδεικνύει ότι ο τομέας των κτιρίων παραμένει προβληματικός.

4.3. Η ΕΟΚΕ διατηρεί ορισμένες επιφυλάξεις ως προς την προτίμηση της πολιτικής επιλογής II (όπως ορίζεται στην εκτίμηση επιπτώσεων), προκειμένου να χρησιμεύσει σαν βάση για την εφαρμογή του εν λόγω τροποποιητικού νομοθετήματος. Μολονότι η πολιτική επιλογή III συνεπάγεται υποχρεωτική δράση σε επίπεδο που υπερβαίνει σημαντικά το βέλτιστο κόστος —θέση με την οποία διαφωνεί η ΕΟΚΕ—, είναι σαφές ότι χρειάζεται μάλλον να προτιμηθεί η πολύ πιο φιλόδοξη επιλογή πολιτικής III (με 2 ή 3 φορές μεγαλύτερο αντίκτυπο στο κλίμα, την απόδοση και τους κοινωνικούς στόχους), προκειμένου να διαμορφωθεί μια μακροπρόθεσμη πορεία ικανή να επιτύχει τους οραματικούς στόχους της συμφωνίας του Παρισιού. Συνεπώς, τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο των εθνικών σχεδίων τους, θα πρέπει να επιδιώξουν τους πιο φιλόδοξους στόχους που περιέχονται στην εναλλακτική επιλογή πολιτικής III (σύμφωνα με τη συνοδευτική εκτίμηση επιπτώσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής), παραμένοντας εντούτοις στο πλαίσιο της νομοθετικής προσέγγισης που παρέχει η επιλογή πολιτικής II.

4.4. Η πρόσφατη ανάλυση των στρατηγικών ανακαίνισης κτιρίων στα κράτη μέλη είναι, σε γενικές γραμμές, θετική («ΚΚΕρ 2016: Συγκεφαλαιωτική έκθεση σχετικά με την αξιολόγηση των στρατηγικών των κρατών μελών για την ανακαίνιση κτιρίων»). Ο εν λόγω τομέας καλύπτεται από την οδηγία για την ενεργειακή απόδοση. Ωστόσο, επί του παρόντος, δεν υπάρχουν κοινά πρότυπα για να το τι συνιστά «ανακαίνιση». Θα ήταν χρησιμότερο να ενσωματωθεί στην ΟΕΑΚ η υποχρέωση να προτείνονται συγκεκριμένοι τομεακοί στόχοι και μεθοδολογία αναφοράς για τη μέτρηση της βελτίωσης και να θεσπίζεται ελάχιστο όριο για την παροχή στήριξης για ανακαίνιση. Σε συνδυασμό με τους εν λόγω στόχους, θα έπρεπε να ορίζονται αυστηρές κατευθυντήριες γραμμές για την επίτευξη ελάχιστων επιπέδων ενεργειακής απόδοσης όσον αφορά την ανακαίνιση δημόσιων και εμπορικών κτιρίων.

4.5. Η οδηγία επεκτείνει τις απαιτήσεις για εθνική βάση δεδομένων όσον αφορά τα πιστοποιητικά ενεργειακής απόδοσης. Παράλληλα, θα ήταν χρήσιμη μια ανοιχτή για το κοινό ενωσιακή βάση δεδομένων (με ανώνυμα εθνικά στοιχεία για τις εθνικές στρατηγικές ανακαίνισης), η οποία θα μπορούσε να συνδεθεί με την πλατφόρμα ηλεκτρονικής υποβολής εκδόσεων που προτείνεται στον κανονισμό για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης. Σε σχέση με τα παραπάνω, η οδηγία θα πρέπει να περιλαμβάνει πιο σαφή καθοδήγηση σχετικά με τη σύγκριση των μεθόδων υπολογισμού, έτσι ώστε να διευκολύνεται η συγκρισιμότητα των ΠΕΑ.

4.6. Αν και δεν υπάρχει λόγος τα εθνικά σχέδια να μην καλύπτουν τον τομέα αυτό, η οδηγία δεν περιλαμβάνει προτάσεις για περαιτέρω τρόπους παροχής κινήτρων σε ιδιωτικούς και μη δημοτικούς φορείς παροχής επιδοτούμενης στέγασης, προκειμένου να επενδύσουν στην ανακαίνιση παλαιότερων ακινήτων. Όπου οι εννοικιαστές πληρώνουν τους λογαριασμούς ενέργειας απευθείας, οι ιδιοκτήτες συχνά θεωρούν ότι δεν έχει καμία εμπορική αξία για τους ίδιους η βελτίωση της αποδοτικότητας του κτιρίου. Ο κλάδος των εννοικιαζόμενων οικιστικών ακινήτων περιλαμβάνει σε ορισμένες χώρες μεγάλο μέρος του αποθέματος κατοικιών. Η ενεργειακή απόδοση των κτιρίων έχει σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομική προσιτότητα της στέγασης και την ενεργειακή πείνα· ως εκ τούτου, είναι απαραίτητη η διαθεσιμότητα χρηματοπιστωτικών μέσων προς στήριξη της ανακαίνισης. Δήμοι ως επί το πλείστον, ενώσεις ιδιοκτητών και ιδιοκτήτες ατομικά έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν δάνεια για βελτιώσεις της απόδοσης σε συγκροτήματα διαμερισμάτων και οικιών. Ωστόσο, πολλοί ενδιαφερόμενοι αντιμετωπίζουν εμπόδια από την απαγορευτική χρηματοδότηση, τους όρους των συμβάσεων και την πρόσβαση στις πιστώσεις.

⁽¹⁾ EE C 341 της 21.11.2013, σ. 21, EE C 424 της 26.11.2014, σ. 64, EE C 82 της 3.3.2016, σ. 22, EE C 34 της 2.2.2017, σ. 78.

4.7. Η προώθηση των οικολογικών ενυπόθηκων δανείων είναι ένα μέτρο που πρέπει να στηριχθεί από την οδηγία. Είναι επίσης σημαντικό να διευκολυνθεί η ομαδοποίηση σε ευρύτερα πλαίσια των προγραμμάτων μικρής κλίμακας και των βέλτιστων πρακτικών για την ανακαίνιση και την απόδοση, επιτρέποντας έτσι την εφαρμογή πακέτων χρηματοδότησης.

4.8. Στη στρατηγική για τη θέρμανση και την ψύξη του 2016 [COM(2016) 51 final], δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στα οφέλη που μπορούν να αντληθούν από την ανακαίνιση και την αντικατάσταση των συστημάτων τηλεθέρμανσης σε συνδυασμό με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Οι λύσεις τηλεθέρμανσης και ευφύων πόλεων θεωρούνται, σε γενικές γραμμές, συστατικό της υποδομής του συστήματος κτιρίων και, συνεπώς, απαιτούν την ενσωμάτωση στην οδηγία μιας σαφής δήλωσης θέσης υπέρ της συγκεκριμένης ενθάρρυνσης της πρακτικής αυτής στον πολεοδομικό σχεδιασμό.

4.9. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι στόχοι για το κλίμα και την ενέργεια συνδέονται με τεχνολογίες ενέργειας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών (LCE) και με πιο αειφόρα κτίρια που πρέπει να επιτυγχάνουν τους στόχους της ενεργειακής απόδοσης. Οι εν λόγω στόχοι στηρίζονται όλο και περισσότερο σε βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής όσον αφορά προηγμένα υλικά (μη σιδηρούχα μέταλλα, χάλυβας, γυαλί, πλαστικά κ.λπ.)· συνεπώς, χωρίς καινοτομία, είναι αδύνατο να αυξηθεί η ενεργειακή απόδοση των κτιρίων. Το 5 % περίπου των προηγμένων υλικών που παράγονται σήμερα χρησιμοποιούνται σε τεχνολογίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, ενώ τα πιο αειφόρα κτίρια και οι σχετικές αγορές αναπτύσσονται με ταχείς ρυθμούς.

4.10. Ως εκ τούτου, η ΕΕ χάνει την πρωτοπορία στον τομέα των τεχνολογιών LCE και αντιπροσωπεύει σήμερα λιγότερο από το 15 % των θέσεων εργασίας στον κλάδο (περίπου 1,1 εκατομμύρια άμεσες και έμμεσες θέσεις εργασίας). Στον τομέα των προηγμένων υλικών που απαιτούνται για αυτές τις τεχνολογίες, η ΕΕ αντιμετωπίζει επίσης αυξανόμενο ανταγωνισμό παγκοσμίως· είναι σαφές ότι χωρίς τις κατάλληλες πολιτικές προώθησης της τεχνολογίας και προσέλκυσης της αγοράς, η καινοτομία και οι κατασκευές θα συνεχίσουν να εγκαταλείπουν την ΕΕ. Περαιτέρω, δεν πρέπει να λησμονείται η απαραίτητη κατάρτιση στις νέες δεξιότητες για τους εν λόγω εξαιρετικά ειδικευμένους τομείς.

4.11. Η ΕΟΚΕ στηρίζει την εμφάνιση των λύσεων ηλεκτροκινητικότητας για την ευρύτερη απαλλαγή της οικονομίας από τις ανθρακούχες εκπομπές, διερωτάται, ωστόσο, κατά πόσο είναι αναγκαίο ένα τέτοιο υψηλό επίπεδο λεπτομέρειας καθώς και σχετικά με τον αντίκτυπο αυτών των μέτρων στην οικονομική προσιτότητα των στέγαση και των κτιρίων εμπορικής χρήσης, όπως επίσης και σχετικά με τις επιπτώσεις στην ελευθερία επιλογής των δημοσίων αρχών προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της ηλεκτροκινητικότητας. Ένας ακόμη σημαντικός και συμπληρωματικός κλάδος, η αποθήκευση ενέργειας, αν και αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση, δεν αναλύεται στην οδηγία, παρά το γεγονός ότι μπορεί να αποτελέσει μια ταχέως αναπτυσσόμενη και οικονομικά προσιτή τεχνολογία.

4.12. Ομοίως, η εμφανής ανάπτυξη στην αποκεντρωμένη παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές δημιουργεί ευκαιρίες ενσωμάτωσης σε μέτρα απόδοσης για κτίρια εκτός του δικτύου φυσικού αερίου και μετάβασης σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στη θέρμανση και την ψύξη. Κάτι τέτοιο θα πρέπει να τύχει συγκεκριμένης υποστήριξης.

4.13. Οι τροποποιήσεις που αφορούν τη βελτίωση της δέσμευσης για έξυπνα κτίρια (δημόσια, εμπορικά και οικιστικά) είναι σχετικά μετριοπαθείς, ενώ θα έπρεπε να είναι πιο συγκεκριμένες και εκτεταμένες.

4.14. Η πρόταση για τον «δείκτη ευφύιας» με σκοπό τη μέτρηση της ικανότητας ενός κτιρίου να χρησιμοποιεί πληροφοριακά και ηλεκτρονικά συστήματα για τη βελτιστοποίηση της λειτουργίας και για την αλληλεπίδρασή του με το δίκτυο, θα απαιτήσει περαιτέρω επέκταση, όμως η αρχή είναι ευπρόσδεκτη. Στόχος πρέπει να είναι η ανάπτυξη ενός διαφανούς, ουσιαστικού δείκτη που θα προσθέτει αξία στα ΠΕΑ, χωρίς όμως την επιβολή άσκοπης συλλογής δεδομένων ή επιβάρυνσης ως προς την ανάλυση. Ένας τέτοιος δείκτης θα πρέπει να επισημαίνει την ικανότητα των νοίκων ενός κτιρίου, όχι μόνο να αξιολογούν την ενεργειακή απόδοση, αλλά και να ελέγχουν και να διευκολύνουν τη δική τους παραγωγή και κατανάλωση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, καθώς και να μειώνουν τους λογαριασμούς ενέργειας.

4.15. Η ενεργειακή ένδεια αναγνωρίζεται ως ζήτημα το οποίο πρέπει να αντιμετωπίζεται με την παροχή σημείων αναφοράς που προσδιορίζουν την πρόοδο όσον αφορά την απαλλαγή του κτιριακού αποθέματος από τις εκπομπές άνθρακα. Ωστόσο, η οδηγία δεν περιλαμβάνει υποστηρικτικό πλαίσιο πολιτικής για την ανάπτυξη μιας οικονομικά αποδοτικής προσέγγισης για την ίδια την ενεργειακή ένδεια —μία από τις αιτίες της οποίας είναι τα μη ενεργειακά αποδοτικά κτίρια κατοικιών. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το θέμα αυτό θα μπορούσε να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της πρότασης οδηγίας και προτείνει να υποβληθεί νέα σειρά τροπολογιών ως προς το ζήτημα αυτό, οι οποίες θα σχετίζονται με ανάλογα άρθρα της οδηγίας του 2012. Με τον τρόπο αυτό θα στηρίζονται οι απαιτήσεις της πρότασης κανονισμού για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης, έτσι ώστε τα κράτη μέλη να αξιολογούν και να καθορίζουν πολιτικές, μέτρα και δράσεις για την αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας.

4.16. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά η οδηγία να παρέχει κριτήρια για την εξάλειψη των αποκλεισμών στον ορισμό για την ενεργειακή φτώχεια και να προτείνει και το δικό της ορισμό. Ο ορισμός αυτός δεν θα δεσμεύει τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν εσωτερικά κριτήρια αλλά θα παρουσιάζει κριτήρια για τα οποία θα γίνεται υποχρεωτική αναφορά μέσω των εθνικών σχεδίων για το κλίμα και την ενέργεια. Ένας τέτοιος ορισμός έχει επιτρέψει σε ορισμένες χώρες να αξιολογήσουν την επίτευξη ή μη προόδου κατά την αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας· όμως, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η πολυπαραγοντική φύση του προβλήματος απαιτεί έναν ορισμό που θα δίνει προτεραιότητα στην παρουσίαση και άλλων εθνικών παραγόντων.

4.17. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ προτρέπει τα κράτη μέλη να θεσπίσουν μια πλήρως συντονισμένη προσέγγιση για την ενεργειακή ένδεια, στην οποία να περιλαμβάνεται και η κατανόηση του ρόλου και της αποτελεσματικότητας που διαδραματίζουν όχι μόνο τα ενεργειακά αποδοτικά κτίρια αλλά και οι οικονομικές παρεμβάσεις, (όπως π.χ. τα κοινωνικά τιμολόγια και οι μέθοδοι μετριασμού της ένδειας), η παροχή συμβουλών προς τους καταναλωτές σχετικά με την επιλογή προμηθευτή και τιμολογίων, καθώς και οι πληροφορίες σχετικά με απλούς τρόπους για την εξοικονόμηση ενέργειας. Προκειμένου να μεγιστοποιηθούν η απόδοση και η αποτελεσματικότητα, είναι απαραίτητο η παροχή συμβουλών και ο συντονισμός των μέτρων να πραγματοποιούνται μέσω ενός ανεξάρτητου οργανισμού ή «μονοαπευθυντικής θυρίδας» με εστίαση στους καταναλωτές.

4.18. Σε διάφορες ανεξάρτητες μελέτες και εκδόσεις της Επιτροπής έχουν επισημανθεί οι διαφορές στην ταχύτητα και την αποτελεσματικότητα των κρατών μελών κατά την εφαρμογή των απαιτήσεων της οδηγίας ΟΕΑΚ. Στα σχετικά θέματα περιλαμβάνονται:

- Προβλήματα μεταφοράς και ερμηνείας, τα οποία η Επιτροπή εξακολουθεί να παρακολουθεί μέσω των μηχανισμών επιβολής. Από πολλά κράτη μέλη απαιτείται μεγαλύτερη αναγνώριση της κεντρικής θέσης της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων όσον αφορά τους στόχους για την ενέργεια και το κλίμα και δέσμευση στις εθνικές στρατηγικές ανακαίνισης. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει τη ΓΔ Ενέργειας να συνεχίσει την άγρυπνη εποπτεία της ως προς την εφαρμογή και να εξακολουθήσει να ενεργεί γρήγορα όσον αφορά την κίνηση διαδικασιών για παράβαση.
- Η ποιότητα και η συγκρισιμότητα των ΠΕΑ. Θα ήταν χρήσιμη η ειδική εναρμόνιση των απαιτήσεων της ΕΕ για τους ειδικευμένους εμπειρογνώμονες και πιστοποιητές, καθώς και η συμπερίληψη ελέγχων ποιότητας για τα ΠΕΑ. Ευπρόσδεκτη θα ήταν επίσης η ανάπτυξη των ΠΕΑ ώστε να παρέχουν πρόσθετες τεχνικές πληροφορίες και συστάσεις για βελτίωση.
- Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η μέθοδος που προβλέπει η οδηγία σχετικά με τη σύνδεση των οικονομικών κινήτρων με τα ΠΕΑ εξασφαλίζει μόνο την εκ των υστέρων αποπληρωμή των επιδοτήσεων, καθότι η καταβολή των πληρωμών εξαρτάται από τη σύγκριση της κατάστασης της ενεργειακής απόδοσης πριν και μετά τη χορήγηση των εν λόγω πιστοποιητικών. Αυτό είναι αντιπαραγωγικό από την άποψη της ενεργειακής απόδοσης, καθότι οι ανακαινίσεις που εξαρτώνται από επιδοτήσεις δεν θα υλοποιούνται παρά μόνο εάν ο ιδιοκτήτης είναι βέβαιος ότι θα λάβει την επιδότηση προτού ξεκινήσει την ανακαίνιση.
- Η χρήση ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων, και συγκεκριμένα των ταμείων της πολιτικής συνοχής. Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, ένα ελάχιστο ποσοστό χρηματοδότησης κατευθύνεται στη μετάβαση προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα σε όλους τους τομείς, όμως η χρήση όλων αυτών των κονδυλίων για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Υπάρχουν σαφείς ερμηνευτικές κατευθύνσεις, όμως είναι απαραίτητη η περαιτέρω παρότρυνση για τη χρήση της εν λόγω χρηματοδότησης.
- Υποστήριξη της σχετικής τεχνικής κατάρτισης στην ανακαίνιση κτιρίων, ιδίως για τις ΜΜΕ οι οποίες αποτελούν πάνω από το 90 % των ευρωπαϊκών κατασκευαστικών επιχειρήσεων.

4.19. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι, κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία (ΕΔΕΤ) και ιδίως τα ταμεία της πολιτικής συνοχής αναμένεται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ανακαίνιση και την κατασκευή κτιρίων. Επί του παρόντος, πρέπει να ξεπεραστούν πολυάριθμα εμπόδια, όπως η περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, το υψηλό αρχικό κόστος, οι σχετικά μεγάλες περίοδοι αποπληρωμής, ο θεωρούμενος υψηλότερος πιστωτικός κίνδυνος που σχετίζεται με τις βιώσιμες ενεργειακές επενδύσεις και οι ανταγωνιστικές προτεραιότητες για τους ιδιοκτήτες ακινήτων κ.λπ. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Η χρηματοδότηση της ενεργειακής ανακαίνισης κτιρίων με κονδύλια της πολιτικής συνοχής). Η πρωτοβουλία «Εξυπνη χρηματοδότηση για έξυπνα κτίρια» αποτελεί θετικό βήμα για να ξεπεραστούν ορισμένα από αυτά τα προβλήματα και υπάρχει περιθώριο να αξιοποιηθούν οι φιλοδοξίες του σχεδίου Juncker προκειμένου να απελευθερωθούν περισσότερες επενδύσεις στον εν λόγω τομέα.

4.20. Ως εκ τούτου, ο καθορισμός των σωστών προτεραιοτήτων και των αρμοδιοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι καίριος για να διασφαλιστεί ότι η χρήση των διαθέσιμων πόρων του προγράμματος επιτυγχάνει το μέγιστο αποτέλεσμα έτσι ώστε να υπερβούμε τις ελάχιστες απαιτήσεις (π.χ. απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης, ενεργειακοί έλεγχοι κ.λπ.) που καθορίζονται σε επίπεδο κρατών μελών, ενώ το ύψος της παρεχόμενης χρηματοδότησης πρέπει να αυξάνεται παράλληλα με το επίπεδο φιλοδοξίας.

4.21. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ιδιαίτερα τις δυνατότητες του συμφώνου των δημάρχων στον τομέα αυτό. Με τη συμμετοχή άνω των 7 000 δήμων πλέον, τα συμβαλλόμενα μέρη δεσμεύονται να λάβουν τα αναγκαία μέτρα ενεργειακής απόδοσης και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με την υιοθέτηση σχεδίων δράσης για τις αειφόρους πηγές ενέργειας (ΣΔΑΕ). Η κινητοποίηση των πόλεων, στις οποίες βρίσκεται το μεγαλύτερο μέρος του δομημένου περιβάλλοντός μας, είναι μια τοπική πρωτοβουλία με παγκόσμιο αντίκτυπο.

4.22. Οι προθέσεις της οδηγίας έχουν, σε γενικές γραμμές, γίνει ευνοϊκά δεκτές από την πλειονότητα των ενδιαφερομένων μερών του κατασκευαστικού κλάδου και από τους εκπροσώπους των ιδιοκτητών και των ενοίκων, είτε εμπορικής στέγης, είτε κατοικίας. Ωστόσο, χρειάζεται πνεύμα συνεργασίας, διαλόγου και προσηλωση στον στόχο για να συνεχιστεί η πρόοδος που έχει ήδη υλοποιηθεί στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης.

Βρυξέλλες, 26 Απριλίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ